

Rusland werft voor ‘repatriëring’ Duitse Russen

Achtergrond - 3 maart 2026 - Auteur: Ardy Beld

Wie vanuit Duitsland Russische sites bekijkt, wordt steevast gebombardeerd met reclame voor een zogenaamde repatriëring naar Rusland. Wie wil Moskou daarmee bereiken en hoe succesvol verloopt de aanwerving? Is het propaganda of is er echt sprake van een uittocht van Russische Duitsers naar Rusland? Journalist Ardy Beld zocht het uit.

Een klik op een link op een willekeurige Russische nieuwssite leidt naar een korte [enquête](#). ‘Heeft u familieleden die vroeger in Rusland woonden? Heeft u het Russische staatsburgerschap? Heeft een van uw voorouders in de Sovjet-Unie gewoond?’ Na het beantwoorden van vijf vragen, vult de deelnemer zijn naam, e-mailadres, telefoonnummer en huidige nationaliteit in. Na het versturen van de gegevens verschijnt de boodschap: ‘Gefeliciteerd! U komt in aanmerking voor deelname aan het staatsprogramma ter ondersteuning van vrijwillige repatriëring van landgenoten naar de Russische Federatie!’

Wie zijn contactgegevens achterlaat, wordt gebeld door het Centrale Agentschap voor Migratie uit Moskou. Een zekere Oleg Fomin stelt zich voor als migratiespecialist. Hij beweert alleen al in 2024 meer dan 2500 gezinnen vanuit Duitsland naar Rusland te hebben begeleid. “Wij zijn een commercieel bedrijf dat wordt aanbevolen door de media, over ons wordt geschreven in kranten en onze directeur geeft interviews op de belangrijkste televisiezenders van Rusland. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en het ministerie van Buitenlandse Zaken kennen ons. Veel van onze medewerkers werkten vroeger voor overheidsinstanties,” vertelt Fomin. De kosten voor de migratie van een gezin van vier personen bedragen volgens hem ongeveer zeventuizend euro.

Wolga-Duitsers

De doelgroep van Fomin en het repatriëringsprogramma van de Russische overheid zijn op de eerste plaats de ongeveer 2 miljoen Wolga-Duitsers in Duitsland: mensen uit de voormalige Sovjet-Unie met een historisch Duitse achtergrond die voornamelijk vanuit Rusland en Kazachstan naar Duitsland zijn gekomen, de meesten van hen in de jaren tachtig en negentig. Maar waarom zou

iemand vanuit het veilige Duitsland naar het repressieve Rusland willen emigreren, dat bovendien al bijna vier jaar lang oorlog voert tegen buurland Oekraïne?

Wolga-Duitsers stemden jarenlang in meerderheid op de christendemocratische CDU. Veel van hen deelden de conservatieve waarden en waren dankbaar dat CDU-kanselier Helmut Kohl zich na de val van het IJzeren Gordijn [hard heeft gemaakt](#) voor hun komst naar Duitsland en voor een soepele integratie. Maar de laatste jaren is de rechtsradicale AfD bijna net zo populair bij deze groep kiezers. En ook de Rusland-vriendelijke partij BSW kan op steun rekenen, blijkt uit [een onderzoek](#) van het Zentrum für Osteuropa- und Internationale Studien uit 2024.

Een minderheid van de Wolga-Duitsers is georiënteerd op Rusland, [constateerde](#) de Bundeszentrale für Politische Bildung (BPB) in 2019. Volgens de overheidsinstantie heeft dit ook te maken met het mediagebruik van dit deel van de gemeenschap. ‘Degenen die op Rusland zijn georiënteerd, kijken naar Russische televisie om op de hoogte te blijven van de actualiteit in hun regio van herkomst (...) Met hun computer en smartphone kijken ze Russische films, series en muziek. Met hun meestal Russisch sprekende vrienden- en kennissenkring (...) staan ze in contact via Russische sociale netwerken. Het beschreven mediagebruik draagt zo bij aan het behoud van een Russische c.q. Sovjet-identiteit.’

Een sprekend voorbeeld van een Russische Duitser met ‘heimwee naar het eenvoudige leven’ is Youtuber Vlad.

Volgens de BPB leidt dat in enkele gevallen zelfs tot terugkeer naar het land van herkomst. Daarbij is van een rechtstreekse repatriëring geen sprake: ‘Vaak keren Russische Duitsers niet terug naar hun geboorteplaats in het overwegend landelijke Kazachstan of Siberië, maar verhuizen ze naar Russische stedelijke centra zoals Moskou, Jekaterinenburg of Kaliningrad(...)’ Reden daarvoor is een heimwee naar een land dat ze eigenlijk nooit hebben gekend. ‘Vaak staat het ‘oude vaderland’ symbool voor hun kindertijd. De landschappen ervan belichamen voor velen vrijheid en het verlangen naar een ‘eenvoudig leven’ in de natuur’, aldus de Bundeszentrale für politische Bildung. Uit het onderzoek van het Zentrum für Zentrum für Osteuropa- und Internationale Studien komt naar voren dat de jongere generatie al veel minder op Russischtalige netwerken en media leunt.

‘Leben in Russland’

Een sprekend voorbeeld van een Russische Duitser met ‘heimwee naar het eenvoudige leven’ is YouTuber Vlad. Hij emigreerde naar eigen zeggen met zijn gezin vanuit Duitsland naar Rusland. In het district Belgorod – aan de grens met

Oekraïne - bouwde de Wolga-Duitser zelf een huis waar hij gelukkig zegt te leven met zijn vrouw en vier kinderen. Op zijn kanaal '[Leben in Rusland](#)' prijst Vlad Russische bouwmachines, levensmiddelen en landschappen. Ook laat hij zien hoe je op vakkundige wijze metselt, timmert en zaagt.

In de beschrijving op YouTube - dat door de Russische overheid overigens [zo goed als volledig geblokkeerd](#) is - zegt Vlad over zijn kanaal: 'Onze ouders hebben ons van Kazachstan naar Duitsland gebracht. Wij zijn van Duitsland naar Rusland verhuisd! Op ons kanaal delen we met jullie verhalen over ons leven in Rusland!' Die verhalen zijn zonder uitzondering positief. Zijn veelbekeken YouTube-short '[Dat is Rusland, kindje!](#)' toont repatrianten in spé betoverende beelden van 'het mooiste en grootste land ter wereld; van de Oostzee tot aan de Stille Oceaan!'.

Leugens

Maria Zacharova, propagandaboegbeeld en woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Moskou, [verklaarde](#) in april 2025 tegenover journalisten over het repatriëringsprogramma: "Als we het over Duitsland hebben, dan zijn er de afgelopen vijf jaar meer dan 15.000 etnische Duitsers naar de Russische Federatie verhuisd. In 2024 zijn er in het kader van ons programma meer dan 30.000 repatrianten uit de hele wereld aangekomen. Daarvan stamden ongeveer 2.000 mensen uit landen van de Europese Unie, waarvan 700 uit Duitsland." Deze cijfers zijn niet te verifiëren.

Ze concludeerde: "Waarom staan deze cijfers niet in de toonaangevende westerse media? Omdat ze de mythe ontkrachten van het 'barbaarse Rusland' dat zogenaamd door iedereen wordt verlaten. Maar dat is niet waar, mensen komen juist naar ons toe. Sommigen gaan op basis van hun eigen ideeën, omdat ze er hun hele leven van gedroomd hebben of omdat ze bijvoorbeeld de leugens in de landen van het collectieve Westen doorzien. We doen niets om mensen speciaal te lokken. Wij bouwen geen Potemkin-dorpen." Potemkin-dorpen zijn nepdorpen die bestaan voor de schone schijn.

Of er daadwerkelijk iemand woont is onduidelijk. De straten zijn er tijdens het filmen leeg.

Een mooi voorbeeld van zo'n dorp lijkt evenwel Dobrograd, vrij vertaald: 'goede stad', een nieuwbouwproject op iets meer dan twee uur rijden van Moskou. Ook voor dit overheidsinitiatief wordt flink reclame gemaakt op het Russischtalige internet. Een klik op de reclame leidt naar de glossy [website](#) van de 'stad voor gelukkige gezinnen'. De bekende tv-ster Artemi Troitski toont steriele nieuwbouwhuizen, speeltuinen, kleuter- en basisscholen, golfplaatsen, een luxe hotel en een medisch centrum. De Rus die bijna alle landen van de wereld

bereisde, grapt: “Deze straat zou zo uit Duitsland kunnen zijn geplukt.”

Dobrograd prijst de tv-ster aan als het ‘ideale toevluchtsoord voor westerlingen die genoeg hebben van de onveiligheid op de straten van Berlijn, Parijs en Rome’. Of er daadwerkelijk iemand woont is onduidelijk. De straten zijn er tijdens het filmen leeg. Volgens de site zijn er nog veel huizen te koop, maar ook al meer dan voldoende verkocht. Een van de kersverse huiseigenaars zou een zekere Roman Albajev zijn, een Wolga-Duitser die in 2021 naar Rusland emigreerde. Voor de camera maakt hij een rondgang door zijn nieuwe woonplaats. [Trots vertelt hij](#): “Er komen steeds meer mensen van Duitsland naar Rusland. Het lijkt hier ook precies op Duitsland. Daarom stuur ik elke dag selfies naar mijn Duitse en Amerikaanse vrienden, laat ze maar jaloers zijn op ons mooie Dobrograd.”

Goede aarde

Die selfies zullen bij een deel van de Russischtalige diaspora in Duitsland in goede aarde vallen. Een garagehouder in een stadje in de deelstaat Noordrijn-Westfalen die eind jaren tachtig op zesjarige leeftijd vanuit Siberië naar Duitsland emigreerde, is het op alle punten eens met de Russische propaganda. Op basis van anonimiteit (naam bij de redactie bekend) vertelt hij dat zijn vrouw hem zelfs heeft afgemeld als reservist voor de Bundeswehr. Dat was hij sinds hij op 18-jarige leeftijd zijn dienstplicht vervulde.

“We hebben veel familieleden in Rusland. Ik ga echt niet op hen schieten! Ook niet als ze hiernaartoe komen.” Of hij mensen kent die in het kader van het repatriëringsprogramma naar Rusland zijn vertrokken? “Ach, wat, dat is allemaal reclame! Oom Valja is een paar jaar geleden inderdaad met zijn vrouw naar Rusland gegaan. Dat hebben ze toen allemaal zelf moeten betalen. Ze wonen nu in Sint-Petersburg waar hij een eigen bedrijfje heeft. Ze hebben het er enorm naar hun zin. Zelf zouden wij nu nog niet gaan. De kinderen kennen alleen maar scheldwoorden in het Russisch. Toen we op vakantie waren in Kaliningrad was dat een ramp. Misschien is het iets voor als we met pensioen zijn, zonder de kinderen....”

Ardy Beld is journalist en auteur. Deze maand is zijn boek ‘[Bezet Oekraïne](#)’ verschenen, een bundel getuigenissen van voormalige krijgsgevangenen, vluchtelingen, collaborateurs, verzetsmensen en ontvoerde kinderen uit de door Rusland bezette gebieden van Oekraïne.

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/66560/rusland-werft-voor-repatriering-duitse-russen>